

Tranås kyrka

55.6148, 13.9918

När Tranås kyrka byggdes 1880 placerades den på den nya kyrkogården, nordväst om den plats där den gamla 1100-talskyrkan legat. Denna tidigare kyrka hade sedan länge ansetts för liten för församlingen. I mitten av 1800-talet hade man fört diskussioner om att utvidga den gamla kyrkan, men drygt tjugo år senare bestämde man sig för att istället låta bygga nytt.

Kyrkan ritades av den dåvarande förste stadsarkitekten i Ystad, Peter Boisen. Han var av dansk börd och i hans stil kan man finna drag av den tidens danska "historie-romantik", som i sin tur hade hämtat inspiration från Danmarks särpräglade medeltida tegelarkitektur. Förutom ett antal kyrkor har Peter Boisen även ritat Västra stationen i Malmö, Rådhuset i Simrishamn och Ystads teater. Som byggmästare till Tranås nya kyrka utsågs S Ahlström från Västra Vemmenhög.

Bygget var dock inte problemfritt. När man synade kyrkan visade det sig att det fanns en del bristfälligheter och eftersom byggmästaren inte kunde åtgärda att bland annat plåttaket läckte in blev det rätttegång. Byggmästare Ahlström frikändes då för allt vidare ansvar, mot att han betalade 1500:- till kyrkkassan.

En del förändringar har skett sedan byggtiden. 1937 tillbyggdes en sakristia mot korets norra fasad och i mitten av 1970-talet utfördes en restaurering under ledning av arkitekten Torsten Leon-Nilson. Det vildvin som då växte på söderfasaden togs bort eftersom det kunde vara en orsak till att muren hade fuktproblem.

1993 utfördes renovering av tak och fasader, och 2002 skedde en invändig restaurering. Även 2008-09 skedde underhåll och reparationer av kyrkan.

I vapenhuset ligger två gravstenar huggna i sandsten och som tidigare legat i mittgången i den gamla kyrkan. Stenarna är över kyrkoherde Knut Fredriksson som dog 1702 och kyrkoherde Åke Ulmberg som efterträdde Fredriksson men som dog redan två år senare.

Ursprungligen hade den nya kyrkan en tidsenlig interiör, men efter endast tjugotalet år plockades den magasinerade predikstolen från den gamla kyrkan fram igen. Predikstolen liksom baldakinen är daterade till början av 1600-talet. När predikstolen installerades i den nya kyrkan övermalades den med brungrå färg, men fick sin nuvarande färgsättning 1902 då en fröken Wählin från Ingelstorp fick i uppdrag att mot en ersättning på 150:- sätta predikstol och baldakin i värdigt skick.

Altaruppsatsen är också ett minne från den gamla medeltida kyrkan, och är ett vackert prov på dansk renässanskonst från Christian IV:s tid. Motiven på tavlorna visar Marie bebådelse, Jesu födelse och Jesu dop. Vi kan också se Nattvardens instiftande, Jesus på korset samt Uppståndelsen.

Från den gamla kyrkan kommer också den skulpterade dopfunten, som är från 1100-talet, och som är huggen av sten från Gotland.

Triumfkrucifixet är från 1200-talet, och är troligen skapad av den så kallade Ignaberga-mästaren. På tvärbalken står översatt från latin: "Du skall vörda Kristi bild för Kristi egen skull".

När biskop Thomanders 1858 installerade kyrkoherde Ahrnfeldt i den gamla kyrkan rasade läktaren. Från denna läktare finns två tavlor sparade. Under motivet till vänster står "Salige äro de andlige fattige, ty himmelriket hörer them till. Mattheus 5:3". Under den högra tavla står det "Salige äro the bedrövade, thy the skola få hugsvalelse. Mattheus 5:4"

I kyrkans ägo finns också en liten silverkalk från 1300-talet, som är den nu äldsta bevarade nattvardskalken i Lunds stift.

Det 33,3 meter höga tornet kröntes ursprungligen av ett högt kors på en kula med tillhörande fot av gjutjärn. Korset med kula och fot föll ner vid en stark storm, och ersattes 1905 med ett annat av koppar. Den gamla kulan och foten försågs med ett nytt järnkors och har satts upp på den plats där den gamla kyrkan låg. En tavla föreställande den gamla kyrkan finns på sydöstra väggen invid koret i den nuvarande kyrkan.

I tornets fjärde våning hänger kyrkklockorna, den största omnämns i anteckningar redan på 1600-talet.

Den har en tvåradig otydlig inskription som har tolkats till: Den heliga Anna - Början och slutet - Gud och människa - Ärans konung - Jesus från Nazareth judarnas konung - Maria heder åt dig - Maria Guds moder.

Den lilla klockan blev omgjuten först 1814 och sedan 1850. På klockans baksida finns följande inskription omgiven av en eklövsranka: "Hör vandringsman, det bud, En liflös malm dig gifver, Omvänd dig rätt till gud, Att frälst en gång du bliver, När jag med sorgeton din likes död förkunnar, Din dödlighet, betänk, den tid, gud än dig unnar, Begagna till ditt wäl. Kom gärna till guds hus, När jag dig kallar dit, ty ordet är ett ljus, Som leda kan din själ, om hon i mörker famlar, Till himlen, dit vår Gud sitt folk i friden samlar."

Källor:

Pdf: "Antikvarisk kontroll - Tranås kyrka". Jörgen Kling Malmö stad 2009.

Bok: "Tranås kyrkor". Thure Ottosson 1980.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkor i sydöstra Skåne". Gustaf Åberg.

Bok: "470 nya kyrkor - bidrag till Sveriges arkitekturhistoria 1850-1890". Jakob Lindblad. ISBN 978-91-7209-536-6